

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Beslut om nya föreskrifter och fastställande av skötselplan för Labbramsängens naturreservat i Värnamo kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5, 6 och 7 §§ miljöbalken (1998:808, MB) om nya föreskrifter för Labbramsängens naturreservat.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd, undantag gäller för röjning av siktgator vid jaktorn

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas

1. utmarkering och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. underhåll av parkeringsplats
4. röjning av ung gran
5. luckhuggning
6. åtgärder som tillfällig stängsling och frihuggning av enskilda träd för att säkerställa föryngring och grovlekstillväxt av lövträd och tall
7. röjning av igenväxningsvegetation på öppna myrar och kärr

8. hydrologisk restaurering efter utredning
9. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
10. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen upphäver föreskrift A1, B1 och B2 i beslutet om bildande av Labbramsängens naturreservat den 17 september 2003 (dnr 511-11412-99).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen upphäver skötselplanen för Labbramsängen som fastställdes den 17 september 2003 (dnr 511-11412-99).

Beskrivning av ärendet

Labbramsängens naturreservat bildades 2003. Syftet är att bevara och vårda ett stort sammanhängande område med lövträdsdominerad sumpskog med därtill hörande flora och fauna. Syftet är även att bevara områdets hydrologiska värden med källpåverkan och unika källkupoler. Syftet ska uppnås genom naturvårdsinriktad skötsel. Det finns ett flertal diken och en gammal torvtäkt i Labbramsängen och dessa ska tillåtas växa igen enligt skötselplanen från 2003. Den igenväxningen går långsamt. För att gynna naturvärdena i sumpskog och våtmark behöver det göras aktiva åtgärder för att återställa diken och våtmarker och beslutet från 2003 saknar föreskrifter som möjliggör en hydrologisk restaurering.

I beslutet om bildande av naturreservatet 2003 hänvisas det direkt till skötselplanen om vad markägaren ska tåla när det handlar om skötselåtgärder. Den kopplingen behöver brytas och att det istället framgår tydligt i föreskrifterna vad markägarna ska tåla.

Sedan naturreservatet bildades har ökad spridning av invasiva främmande arter och de problem de kan medföra för den inhemska florán och faunan uppmärksamrats alltmer. Naturreservatet saknar föreskrifter som reglerar möjligheter att göra åtgärder för att begränsa invasiva främmande arter. Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har framkommit i efterhand.

Föreskrifterna B1-B6 och B10 är ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och beslutet från 2003.

Det är tillåtet med jakt inom naturreservatet men det har saknats ett undantag från föreskrifterna för att kunna röja siktgator vid jaktorn.

Förslaget till beslut om nya föreskrifter och nya skötselplan för naturreservatet Labbramsängen skickades på remiss den 7 juli 2025 till Värnamo kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Värnamo naturskyddsförening, Mellersta Götalands jordägarförening, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i Jönköping och Friluftsrådet. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Värnamo kommun och Skogsstyrelsen. Värnamo kommun är positiva till förslaget som möjliggör skötsel så att naturvärdena i sumpskogen kan bibehållas och utvecklas. Skogsstyrelsen inget att erinra mot de nya föreskrifterna och skötselplan. De rekommenderar att Länsstyrelsen ska beakta risken för omfattande angrepp av granbarkborre och möjliggöra bekämpning av angrepp som kan hota naturvärden kopplade till granskog, samt förhindra spridning till granskog i omgivningen.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Länsstyrelsen har bedömt att det, utifrån syftet med naturreservatet, inte är motiverat att införa en föreskrift som ger möjlighet att begränsa spridning av granbarkborre. Den granskog som finns är mestadels ung med ganska låga naturvärden. Den påverkades starkt i stormarna 2005 och 2007 och efterföljande granbarkborreangrepp där en stor andel av granarna dog. Skötseln framåt av barrskogen är inriktad på att skapa en flerskiktad och lövträdsrik barrskog med död ved. Målsättningen med skötseln är att öka naturvärdena och skapa en skog som inte är så känslig för naturliga störningar som stormar och angrepp av granbarkborre.

Motivering till beslutet

Syftet med Labbramsängens naturreservat är att bevara och vårda ett stort sammanhängande område med lövträdsdominerad sumpskog med därtill hörande flora och fauna. Syftet är även att bevara områdets hydrologiska värden med källpåverkan och unika

källkupoler. Det finns ett flertal diken och en gammal torvtäkt i Labbramsängen.

Enligt skötselplanen från 2003 ska lövsumpskogarna, kärren, tallmossarna och granskogarna huvudsakligen lämnas till fri utveckling. Yngre granskogar ska restaureras till lövsumpskog eller granskog beroende på var de växer. Diken och torvtäkt ska växa igen, men den igenväxningen går långsamt.

Labbramsängens naturreservat ingår i nätverket Natura 2000 och de naturtyper som finns är öppna mossar och kärr, källor och källkärr, lövsumpskog, skogbevuxen myr samt taiga. Alla naturtyper utom taiga är våtmarksmiljöer. I bevarandeplanen anges att ett bevarandemål för våtmarksnaturtyperna är att de ska ha en naturlig hydrologi. Områdets hydrologi är påverkad av ett flertal diken samt en mindre torvtäkt så hydrologin är långt ifrån naturlig.

Hela lövsumpskogen i Labbramsängen användes som slåttermark i mitten av 1800-talet. Vid en ökad mekanisering och effektivisering av jordbruket var slåttermarken alltför blöt för att kunna skötas med maskiner. Det gjorde att denna typ av marker dikades under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet. Labbramsängen var en del i ett omfattande arbete i Sverige där det lades stora resurser på att dika jordbruksmark och skogsmark för att öka produktiviteten i jordbruket och skogsbruket.

Flera diken löper genom sumpskogen och våtmarken och skär av den naturliga hydrologin. Det finns en gammal torvtäkt i nordöstra delen. Naturligt finns det en lite större bäck i området, men den har delvis rätats. Sammantaget gör det att den tidigare långsamma avrinningen till en naturlig bäck sker snabbare och området har blivit torrare och på sikt kommer skogen att växa igen och bli tätare och med mer gran.

Våtmarker inkluderar många olika naturtyper som bland annat sumpskogar, öppna mossar och kärr och källmiljöer och det bidrar till att de är viktiga för den biologiska mångfalden med många olika arter. Naturliga våtmarker gör att vattenflödet i landskapet bromsas upp jämfört med om vattnet leds i avvattnande diken.

Under de senaste 15 åren har flera våtmarker restaurerats i Sverige, även om det bara utgör en bråkdel av alla våtmarker som tidigare har dikats. Ny kunskap i form av GIS-underlag samt kompetens om våtmarker har tillkommit sedan Labbramsängens naturreservat bildades år 2003. Det har även tillkommit ny teknik vad gäller

hydrologisk restaurering i och med erfarenheter från tidigare projekt. Dessutom har igenläggning av diken och en höjning av grundvattennivåer uppmärksammas som ett bra sätt att minska utsläpp av koldioxid.

Syftet med naturreservatet Labbramsängen är att bevara inhemska arter och naturmiljöer och då kan invasiva främmande arter utgöra ett hot mot syftet. Det är därför angeläget att föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att bekämpa invasiva främmande arter så att de prioriterade bevarandevärdena värnas. Det finns dessutom ett tydligt ansvar om att skydda miljön och samhället mot utbredning och skador som invasiva främmande arter förorsakar, och det finns reglerat i Förordningen (SFS 2018:1939) om invasiva främmande arter. Den kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Dessa förordningar om invasiva främmande arter har tillkommit efter att naturreservatet bildades.

I beslutet om bildande av naturreservatet finns det i föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § MB om vad ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla för skötsel av naturreservatet en hänvisning till skötselplanen. Det är formulerat enligt den tidens praxis när B-föreskrifterna inte preciserades utan istället gjordes en hänvisning till skötselplanen direkt från föreskrifterna. Den hänvisningen behöver brytas och istället ange skötselåtgärderna direkt i B-föreskrifterna för att få en enklare och tydligare framtida förvaltning av området. Föreskrifterna B1-10 omfattar både ett förtydligande av föreskrifter som ansetts gälla genom en uttolkning av skötselplanen och de nya föreskrifterna om hydrologisk återställning av sumpskogar och våtmarker, röjning av igenväxningsvegetation på öppna våtmarker och bekämpning av invasiva främmande arter.

Det är tillåtet att jaga inom naturreservatet och de befintliga jakttornen får underhållas. Det finns däremot inget i föreskrifterna som tillåter att siktgatorna från jakttornen underhålls. Eftersom jakt och jakttorn är tillåtna är det också motiverat att tillåta röjning av siktgator vid jakttorn för att få en säker jakt. Föreskrift A1 upphävs delvis genom att det blir undantag för röjning av siktgator vid jakttorn. Eftersom det i skötseln ska ske en del röjningar för att hålla efter ung gran i lövskogen och skapa luckor i barrskogen kommer en röjning av siktgator inte påverka naturvärdena i området negativt.

Med hänvisning till ovanstående är Länsstyrelsens bedömning att de nya föreskrifterna enligt 7 kap. 6 § MB och ändringen av föreskrift A1, enligt 7 kap. 5 § MB, innebär ett lika starkt skydd som tidigare och att de synnerliga skälen för ändringar i denna del, i enlighet med 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken, därför är uppfyllda.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap. 7 § MB får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut den har meddelat enligt 5-6 §§ om det finns synnerliga skäl.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Kungörelsen införs i Värnamo Nyheter den 13 november 2025, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 4 december 2025.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Gustav Enander medverkat.

Bilagor

1. Skötselplan med bilagor
2. Kopia av beslut om bildande av naturreservatet
Labbramsängen, dnr 511-111412-99
3. Sakägarförteckning
4. Sändlista

Beslut om nya

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 4 december 2025. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 4014-2025.